

1945, konec dubna. (Hodonín). — Leták o nejbližších a nejnaléhavějších úkolech národních výborů v prvních dnech po osvobození.

Úkoly národních výborů.

Hodonínský kraj je stále ještě v přifrontové oblasti a může býti řeč jen o nejbližších a nejnaléhavějších úkolech místních Národních výborů.¹

Hlavním úkolem je poskytnouti pomoc vítězné Rudé armádě, naší osvoboditelce. Vojín Rudé armády za nás bojuje, umírá — my jsme samozřejmě povinni mu usnadňovati na všech cestách v kraji rychlý pohyb vpřed a když odpočívá po boji, starati se o jeho pohodlí. Zdůrazňujeme, že první a nejdůležitější úkol po osvobození obce z nacistického otroctví je mobilisace pracovních sil v místě. Je nutno vzít do záznamu všechny schopné pracovníky, bleskurychle je dirigovati na pracovní místa určená Rudou armádou a starati se o to, aby naše pracovní výkony byly co největší. Nesmíme umdlévati i když trvá pracovní povinnost několik týdnů, vždyť voják Rudé armády bojuje již čtyři léta a neumdlévá. Bylo by nečestné vyhýbat se pracovní povinnosti. Je to stejné, jako zbabělost v boji.

Naproti tomu je však nutno, abychom pracovníky vysílali na práci s rozmyslem. Nevyšlem pekaře, když je nutno pro Rudou armádu a obyvatele obce péci chléb, nevyšlem krejčí a ševce, když šijí pro Rudou armádu, nevyšlem rolníky, když je tu doba naléhavých jarních prací.

Důležitou otázkou je ubytování vojenských částí Rudé armády v místě. Aby se předešlo nedorozumění, je vždy účelnější, aby Národní výbor sám organizoval ubytování.

Válka nám ukládá velké odříkání a oběti. Musíme je přinést, neboť jimi vykupujeme své osvobození a odvrácení národní katastrofy, která nám hrozila, kdyby fašistické Německo válku vyhrálo. Němci byli by bezohledně náš národ zničili, aby svůj „Lebensraum“ zvětšili o naši zemi.

Dalším, neméně důležitým úkolem Národního výboru je poskytnutí pomoci místnímu obyvatelstvu a jeho ochrana. Nutno co nejrychleji zacelit rány, které drobný člověk, dělník a rolník, válkou utrpěli. Bylo bombardování, obcí prošla fronta, byly rekvisice proviantu, dobytka, hospodářského nářadí, prošla naším krajem válka se všemi svými hrůzami. Mnohé z nás úplně ožebračila. Národní výbor nechť rychle zjišťuje velikost škody, které jednotlivým občanům způsobila válka a v případech nejnaléhavějších je nutno ihned poskytnouti pomoc, aby postižený měl aspoň střechu nad hlavou a nehladověl. Plné odškodnění bude možné, až skončí válka a vstoupíme do normálního života.²

¹ Válečné události se přehnaly přes moravské a slezské kraje v době mezi 10. dubnem a 10. květnem 1945. Větší část Moravy byla ovšem osvobozena až v prvních květnových dnech, kdy německá vojska rychle ustupovala před sovětskou armádou a s ní spolupracujícími sbory rumunskými a československými. Hodonínsko bylo jako první okres v zemi osvobozeno sovětskou armádou již 12. dubna. Národní výbory se podle pokynů čs. zahraničního rozhlasu vytvořily ještě v ilegalitě, mnohdy vznikaly také uprostřed bojů o města a vesnice. Ihned po osvobození přebíraly do svých rukou veřejnou správu. Před dosud málo zkušené národní výbory, které byly zpočátku často odkázány jen samy na sebe, byly postaveny ihned veliké a těžké úkoly.

² V samotném Hodoníně bylo zničeno 1067 domů, v Lanžhotě poškozeno 835 domů z 878 apod. Velmi těžce byla postižena i další moravská města. V rozvalinách zůstala města Mikulov, Moravský Krumlov, Fulnek a Opava, kde všude bylo zničeno na 80 proc. všech budov. Hojně škod bylo i na Přerovsku, Uherskobrodsku, Vyškovsku, Rosicku.

Škody na nemovitostech byly nejhorší v Brně (za 1593 miliónů Kčs), v Ostravě (350 miliónů Kčs), v Opavě (261 miliónů Kčs), v Olomouci (125 miliónů Kčs), a v okresích Břilovec (499 miliónů Kčs), Hodonín (436 miliónů Kčs), Krnov (153 miliónů Kčs) a Opava (372 miliónů Kčs). Na jižní Moravě, kam se fronta přiblížila již koncem března, zůstala část zemědělské půdy neoseta a nezorána. Válečné škody v moravsko-slezském zemědělství byly odhadovány asi na 17,2 miliardy Kčs, v průmyslu asi na 19 miliard Kčs. Ustupující německé jednotky též soustavně ničily všechny železniční spoje, vyhodily do povětří na 1100 mostů a vyřadily z provozu takřka všechny dopravní prostředky a vagóny, takže v květnu 1945 skoro úplně ustala na Moravě veškerá železniční a automobilová doprava. Situační zprávy o politických a hospodářských poměrech v okresech, které ONV zasílaly podle nařízení ze 14. června 1945 ZNV v Brně, budou zařazeny do dalšího dílu edice.